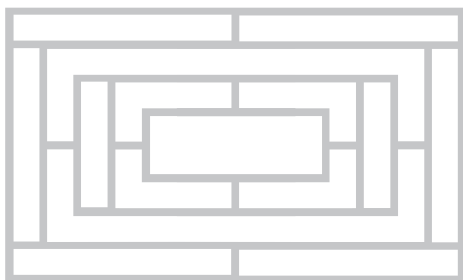

dům u mešity
kader abdolah

≡ KNIHA ZLIN

The publication has been made possible with the financial support from the Foundation for the Production and Translation of Dutch Literature.

Copyright © Kader Abdolah, 2005
Translation © Lucie Smolka Fruhwirtová, 2011
Cover and layout © Lucie Mrázová, 2011

ISBN 978-80-87162-20-0

Mravenci

Alif Lám Mím. Byl jednou jeden dům, jeden starý dům, kterému se říkalo „dům u mešity“.

Byl to prostorný dům, měl třicet pět pokojů. Po staletí v něm ve službách mešity bydlely pokrevně spřízněné rodiny.

Všechny pokoje k něčemu sloužily a nesly výstižné označení jako kupolový pokoj, opiový pokoj, vyprávěcí pokoj, kobercový pokoj, pokoj pro nemocné, pokoj babiček, knihovna a pokoj vrány.

Dům stál za mešitou a zezadu k ní přiléhal. V rohu dvora byly kamenné schody. Vedly na rovnou střechu, po níž se dalo přejít do mešity.

A uprostřed dvora stála šestihranná vodní nádržka *hóž*, v níž si lidé před modlitbou umývali ruce a obličej.

Teď dům skýtal prostor třem bratrancům s rodinami – Aga Džanovi, obchodníkovi, který ve městě řídil tradiční bazar, Alsaberimu, imámovi domu, stojícímu v čele mešity, a Aga Šodžovi, muezzinovi mešity.

Bylo páteční ráno, začátek jara. Slunce příjemně svítlo, zahrada voněla hlínou a na stromech rašilo mladé listí. Rostlinám se nalévaly první pupeny. Ptáci přelétávali

z jedné větve na druhou a zpívali zahradě. Dvě babičky uklízely po zimě zbytky uhynulých rostlin, děti se honily a schovávaly se za mohutné stromy.

Zpod starých zdí se vyrojil velký houf mravenců a pokrýl chodník podél starého cedru hnědým hemžícím se kobercem.

Tisíce mladých mravenců, kteří poprvé uviděli slunce a na hřbetech ucítili jeho teplo, se na sebe mačkaly.

Kočky z domu ležely vedle nádržky a pohybuující se záplavu zpovzdálí udiveně pozorovaly. Děti si přestaly hrát a dívaly se na zázrak hemžící se po chodníku. Ptáci už nezpívali, ale slétli na větve granátovníku a natahovali krky, aby mohli mravence sledovat.

„Babi,“ volaly děti, „pojď se podívat!“

Babičky pracovaly na druhé straně zahrady a děti si neвшímaly.

„Pojď se podívat, jsou tady miliony mravenečků,“ volalo jedno z děvčátek.

Babičky přišly.

„Něco takového jsem jaktěživ neviděla,“ řekla jedna.

„Ani jsem o tom neslyšela,“ dodala druhá.

Údivem si zakryly ústa rukou. Roj mravenců se každou vteřinou rozrůstal a pokrýl chodník tak, že se přes něj nedalo projít k vchodovým dveřím.

Děti pospíchaly do Aga Džanovy pracovny na druhé straně dvora.

„Aga Džane! Pojďte sem! Pomoc! Mravenci!“

Aga Džan odhrnul záclonu a vyhlédl ven.

„Co se děje?“

„Pojďte se podívat! Za chvíli se nedostaneme ven, do domu se nám hrnou mravenci, miliony mravenců!“

„Už jdu.“

Přehodil si přes ramena dlouhý háv *aba*, nasadil si klobouk a šel s dětmi.

Aga Džan už v tomto domě zažil mnoho věcí, ale tohle ještě nikdy neviděl.

„To mi připomíná proroka Sulejmána,“ povídá dětem, „musí se dít něco výjimečného, jinak by nevylezli ven v takovém houfu. Když budeme dobře poslouchat, uslyšíme, jak si mezi sebou povídají. My jejich řeči nerozumíme. Prorok Sulejmán uměl mluvit s mravenci, já ne. Asi něco provádějí, nějaký obřad, nebo se to možná děje kvůli změnám v mraveništi, které způsobilo jaro.“

„Tak něco vymysli!“ řekla Golebeh, mladší ze dvou babiček. „Zažeň je zpátky do mraveniště, jinak nám vlezou za chvíli dovnitř.“

Aga Džan si v zahradě klekl, nasadil si brýle a mravence zblízka pozoroval.

Pak Golbanu, starší z babiček, navrhla: „Přečti súru o Sulejmánovi, jak v ní mluví s mravenci, když pokryli celé údolí tak, že nemohl se svým vojskem projít. Nebo Al Namal, súru, jak v ní prorok mluví s ptákem Hodhodem v okamžiku, kdy mu pták přinese milostný dopis od královny ze Sábý.“

Děti byly zvědavé, co Aga Džan udělá.

„Přečti Al Namal, než bude pozdě, a požádej mravence, aby se vrátili zpátky do mraveniště.“

Děti se podívaly na Aga Džana.

„Přečti milostný dopis, jinak nám mravenci zaplaví dům.“

Nastalo ticho.

„Dojdi pro korán!“ zamumlal Aga Džan.

Šahbal, jeden z chlapců, došel rychle k nádržce, umyl si ruce, utřel si je do hadříku visícího na šňůře a utíkal do Aga Džanovy pracovny. Vrátil se se starým výtiskem koránu a podal ho Aga Džanovi.

Aga Džan listoval knihou a hledal súru Al Namal. Zastavil se na straně 377. Předklonil se a začal recitovat:

*„Sulejmán řekl: ‚Va ghala ja ajo hannas elmana manegh altair va ghala ja ajo hannas va varthe Solejman Davúd va ghale ja ayohannas olemana mantgal teir va oteina men kolle šeen enna haza lahoda alfazl almobi-en va hešre Solejman džnoede men aldžen vales val teir fahme juzeun hatta eza atoe ala va ella va dannamal gelat namalato ja ajohallnamal ahalo maskanejom la jahtamanákom Solejman va džannaho va hom la jaš-
arunva.‘“*

Všichni se dívali, všichni mlčeli, všichni čekali, jak se mravenci zachovají.

Aga Džan recitoval dál a foukal na mravence. Babičky přinesly dvě kovové nádoby se žhavými uhlíky a do ohně přihodily *esfand*. Z nádob se vznesly dva obláčky voňavého kouře. Babičky si klekly na zem vedle Aga Džana, foukaly kouř na mravence a mumlaly: „Sulejmán, Sulejmán, Sulejmán, mravenci, mravenci, údolí, pták Hodhod, pták Hodhod, královna ze Sáby, Sáby, Sáby, Sáby. Sulejmán, Sulejmán, Sulejmán, Hodhod, mravenci, mravenci, mravenci, mravenci.“

Děti napjatě čekaly, co mravenci udělají.

Najednou se mravenci přestali pohybovat, vypadalo to, jako by poslouchali, jako by chtěli vědět, kdo to recituje a kdo to na ně fouká vonný kouř.

„Pojďte pryč, děti! Vracejí se! Nechte je být!“ řekla Golbanu.

Děti odešly nahoru do patra a z oken se dívaly, jestli mravenci opravdu zalezou.

O mnoho let později, když Šahbal opustil svoji zemi a žil v cizině, vyprávěl přátelům vzpomínku na tento den. Vyprávěl jim, jak na vlastní oči viděl, že mravenci po přečtení sůry znovu zmizeli ve starých zdech jako dlouhé hnědé šňůry.

Dům u mešity

Alif Lám Rá. Léta plynula. Mravenci už nikdy nevylezli zpod starých zdí v takovém houfu. Událost se zapsala do paměti jenom jako vzpomínka. Ve starém domě šel život dál. Navečer, stejně jako každý jiný večer, měly babičky spoustu práce v kuchyni. Později přijde domů Alsaberi, imám mešity. Potom ho budou muset připravit na večerní modlitbu v mešitě.

Stará vrána létala nad domem a krákala. Před domem zastavil kočár. Golbanu otevřela dveře a pustila Alsaberiho dovnitř.

Starý kočí babičky pozdravil a odjel. Byl to poslední kočí, protože úřady zakázaly ve městě koně. Pokud si kočí udělali řidičský průkaz, dostali od městského úřadu dotované taxi. Ale tenhle kočí byl starý a průkaz se mu nepodařilo získat. Mešita mu pomohla, aby od městského úřadu obdržel povolení pracovat pro mešitu. Alsaberi totiž považoval taxíky za nečisté. Nehodilo se, aby se imám nechal vozit taxíkem jako obyčejný člověk.

Alsaberi nosil černý turban na znamení toho, že je potomkem proroka Mohameda, a měl na sobě dlouhý

hnědý háv *aba*, který nosili duchovní. Právě se zúčastnil svatebního obřadu jedné přední rodiny a požehnal manželství. Děti věděly, že k imámovi nesmějí chodit moc blízko. Každý večer za ním stály stovky lidí, aby se pomodlily. Nikdo se ho před modlitbou nesměl dotknout.

„*Salam!*“ volávaly potom děti.

„*Salam!*“ odpovídal jim imám s úsměvem.

Dřív, když dětem nosíval tašku se sladkostmi, podal ji vždy jednomu z děvčat. Děti pak utíkaly pryč a imám pokračoval do knihovny. Ale teď, když už jsou děti větší, nepřiběhly k němu. Imám předal tašku babičkám, aby její obsah mezi děti rozdělily.

Jakmile imám Alsaberi vešel do domu, opláchly si babičky ruce v nádržce. Utřely si je a vydaly se do knihovny, aby imáma odvedly do koupelny.

Vše probíhalo mlčky. Jedna z babiček opatrně sňala imámovi turban z hlavy a odložila ho na stůl. Druhá babička mu pomohla svléknout modlitební roucho a potom ho pověsila na věšák. Imám nedělal nic. Svých šatů se ani nedotkl. Babičky si často Aga Džanovi stěžovaly: „Takhle to už dál nejde. Není vůbec normální a taky ani zdravé, co dělá, co vyžaduje. Nikdy jsme v domě takového imáma neměli. Je v pořádku, že chce být čistý, ale zachází moc daleko. Vždyť se ani nedotkne vlastních dětí. A jí jenom lžičkou, kterou si nosí v kapse. Tohle dlouho nevydrží.“

Babičky vyprávěly Aga Džanovi o všem, co se v domě přihodilo. Také mu svěřovaly tajemství, která se nikdo jiný nesměl dozvědět.

Babičky vlastně nebyly pravé babičky. V domě sloužily a bydlely už víc než šedesát let. Byly ještě mladé, když je Aga Džanův otec přivedl do domu, a pak už tady zůsta-

ly. Nikdo netušil, odkud pocházejí, o své minulosti nikdy nemluvíly. Nikdy se neprovdaly, ale každý věděl, že měly tajný poměr s Aga Džanovým strýcem. Když přijel na návštěvu, měly oči jen pro něj.

Babičky patřily k domu stejně jako stará vrána, cedr a sklepy. Jednu z nich vychoval imám, druhou Aga Džan. Byly Aga Džanovými důvěřnicemi a střežily zvyklosti domu.

Aga Džan obchodoval s koberci a ve městě Senedžan mu patřil nejstarší obchod na bazaru, kde pro něj pracovalo víc než sto lidí. Zaměstnával skupinku sedmi návrhářů, kteří pro něj navrhovali vzory koberců.

Bazar je takové město ve městě – lze se tam dostat několika branami. Změť ulic přikrytá kupolovitými střechami. Stovky naproti sobě stojících obchůdků.

Během staletí se bazary staly nejdůležitějšími finančními centry v zemi. V domech sídlily tisíce obchodníků, kteří obchodovali především s látkami, se zlatem, s obilím, koberci a opracovanými kovy.

Zvláště obchodníci s koberci hráli v dějinách klíčovou roli. Díky svému výjimečnému postavení stál Aga Džan v čele mešity i bazaru.

Koberce z Aga Džanovy dílny zdobily překvapivé vzory a nebývalé barvy. Koberce nesoucí jeho značku měly cenu zlata, však taky nebyly pro každého. Vybraní obchodníci je objednávali pro své zákazníky v Evropě a Americe dlouho dopředu.

Vzory koberců byly svého druhu jedinečné. Nikdo nevěděl, jak v dílně vytvořili takové nenapodobitelné vzory a jak vymysleli tak krásnou směsici barev. To bylo předností dílny a tajemstvím domu.

Čas, kdy měl každý dům svou koupelnu, ještě nenastal. Ve městě se nacházelo několik velkých lázní. Podle tradice chodili muži z domu do nejstarších lázní, kde bylo vyhrazeno i zvláštní místo pro imáma mešity. Ale imám Alsaberi o tom nechtěl ani slyšet. Do lázní, kde se myjí desítky mužů, nechtěl ani vejít. Byl nemocný už jen z pomýšlení, že by se mezi ostatními ocitl nahý.

Proto Aga Džan požádal zedníka, aby v domě vytvořil pro imáma místo ke koupání. Zedníci měli zkušenost pouze s tradičními lázněmi. Proto zedník v pokoji za knihovnou vyhloubil díru a vytvořil zvláštní koupelnu.

Toho dne se Alsaberi jako obvykle posadil v dlouhých bílých spodkách na kámen a jedna z babiček mu na hlavu vylila džbán teplé vody.

„To studí,“ volal, „studí!“

Babičky si toho nevšímalý. Golebeh mu mydlila záda a Golbanu mu pomalu lila vodu na ramena tak, že ani kapka neodstříkla.

Po tom, co mu spláchly mýdlo z těla, mu pomohly do koupele. Lázeň nebyla hluboká. Imám se položil a na celkem dlouhou dobu zmizel pod vodou. Když se vynořil, měl sinálý obličej. Babičky mu pomohly vstát. Ovinuly mu jednu osušku kolem ramen a druhou kolem pasu a takto ho dovedly ke kamnům. Imám s odporem vysvlékl mokré spodky a rychle si navlékl čisté. Babičky mu osušily hlavu, navlékly košili a strčily ruce do rukávů. Potom ho dovedly zpátky do knihovny.

Posadily ho na židli a na světle mu prohlédly nehty. Jedna z babiček mu ustříhla růžek nehtu na ukazováčku.

Dooblékly ho, nasadily mu turban, na nos brýle a hadříkem mu vyčistily boty.

Teď byl imám připravený a mohl odejít do mešity. Golbanu šla k cedru, kde visel starý zvon, a zazvonila.

To bylo znamení pro správce mešity – jakmile správce zvon uslyšel, objevil se na střeše, sešel po schodech a po chodníku pokračoval kolem pokoje pro hosty až do knihovny.

Babičky nikdy nezahlédl. Když vstoupil, ukryly se za knihovní skříň. Přesto je vždy pozdravil a ony mu na pozdrav zpoza skříní odpověděly. Správce posbíral knihy, které mám přichystal na stůl, a doprovodil ho do mešity.

Správce chodil vždycky první a dával pozor, aby se imámovi do cesty najednou nepřipletl nějaký pes. Byl imámovým důvěrníkem, kromě babiček se ho jako jediný směl dotknout, něco mu předat nebo od něj něco převzít. Správce byl čistý jako imám sám. Taky nikdy necho dil do lázní. Doma ho žena umývala v neckách.

Před mešitou čekala skupinka mužů, aby doprovodila imáma do modlitebny. Byli to ti, kteří se vždycky modlili v první řadě za imámem. Jakmile uviděli, že imám přichází, volali: „Pozdraven buď Mohamed prorok!“

Stovky věřících, kteří přišli na modlitbu, se před imámem postavily a uvolnily mu cestu. Imám se posadil na své místo a správce odložil knihy na stolek vedle něj.

A pak už se čekalo na muezzina, který se postavil na nejvyšší stupínek staré islámské kazatelny v mešitě a zvolal: „*Allaho Akbar! Hajo alla salát!* Alláh je veliký! Pospíchejte k modlitbě!“

Jakmile muezzin vyšel po stupíncích kazatelny nahoru, všichni věděli, že modlitba začala.

Muezzinem byl slepý Aga Šodža, Aga Džanův bratranec. Měl krásný hlas. Tříkrát denně stoupal do jednoho z minaretů mešity a volal: „*Hajo alla salát.*“

Jednou brzy ráno, ještě před východem slunce, jednou v poledne a jednou navečer, po západu slunce. Nikdo mu

neřikal jménem, dostal čestný titul „Muezzin“. I doma mu říkali Muezzine.

„*Allaho Akbar!*“ zavolal.

Všichni se postavili a obrátili se směrem k Mekce.

Za běžných okolností se slepec nemohl stát muezzinem, protože ten musí vidět, kdy se imám předkloní, kdy položí čelo na zem a kdy opět vstane. Ale Aga Šodža se dívat nemusel, imám se modlil o něco hlasitěji na znamení, kdy se předkloní nebo kdy položí hlavu na zem.

Muezzin měl čtrnáctiletého syna, který se jmenoval Šahbal, a dceru Šahin, která byla už vdaná. Žena mu zemřela na vážnou nemoc, ale Muezzin se už znovu oženit nechtěl. Občas se stýkal se ženami z hor. To si pak oblékl nejlepší šaty, nasadil si klobouk, vzal hůlku a na čas zmizel. Během jeho nepřítomnosti byl muezzinem mešity Šahbal, pak stoupal do minaretu on a volal *azán*.

Po modlitbě odvedla skupina mužů z bazaru imáma Al-saberiho domů.

Aga Džan zůstával v mešitě vždy o něco déle, aby si promluvil s lidmi. Většinou odcházel domů jako poslední.

Dnes večer mluvil se správcem o opravě kupole. Když odcházel domů, uslyšel, jak na něj volá synovec Šahbal.

„Aga Džane, můžu si vámi na chvílku promluvit?“

„Jistě, chlapče!“

„Máte chvílku čas, abyste se mou šel k řece?“

„K řece? Ale doma na nás čekají. Budeme večeřet.“

„Já vím, jenže je to důležité.“

Zamířili společně k Sefiedgani, která klidně tekla opodál.

„Vlastně nevím, jak bych vám to řekl. Nemusíte mi odpovídat hned.“

„Povídej, chlapče!“

„Týká se to měsíce.“

„Měsíce?“

„Ne, ne měsíce, ale televize, imáma.“

„Televize? Měsíce? Imáma? Co mi to tu povídáš?“

„My, vlastně imám musí vědět o všem. Musí mít přehled o věcech, které se dějí kolem. Alsaberi čte jenom knihy ze své knihovny, to jsou všechno staré knihy z minulých století. Vůbec nečte noviny. Neví nic... například o Měsíci.“

„Mluv trochu jasně, co by měl Alsaberi vědět o měsíci?“

„Všude se dnes o něm mluví. Ve škole, na bazaru, na ulici, jenom do našeho domu se takové věci nedonesou. Víte, co se za chvíli stane?“

„Copak se stane?“

„Dnes večer přistane na Měsíci člověk, a vy o tom nic nevíte. Možná to pro vás není důležité a pro Alsaberiho taky ne. Ale Američani chtějí do měsíční půdy zabodnout svoji vlajku a imám města o tom neví vůbec nic. Ani se o tom nezmínil. Měl se k tomu dneska večer vyjádřit, ale on o tom neví. A to není pro naši mešitu dobré. V mešitě se má mluvit o věcech, které lidi zajímají.“

Aga Džan neodpovídal.

„Potíž je v tom, že jsem s Alsaberim už mluvil,“ pokračoval Šahbal, „ale ten o tom nechce ani slyšet. Takovým věcem prý vůbec nevěří.“

„A jak bychom se podle tebe měli zachovat?“

„Dnes večer vysílá televize přistání na Měsíci. Chci, abyste vy a imám byli svědky této historické události.“

„Kde?“

„V televizi!“

„To se máme dívat na televizi?“ divil se Aga Džan. „Imám města se má dívat na televizi? Chápeš, co říkáš, chlapče? Když se televize objevila, varovali jsme před ní

z kazatelny lidi. Aby neposlouchali toho zkorumpovaného šáha, aby se nedívali na Američany. A ty mi tady navrhuješ, že se budeme dívat na americkou vlajku. Ty víš, že jsme proti šáhovi a proti Američanům, kteří šáha přivedli zpátky. Šáhovu tvář a americkou vlajku si proto domů zvat nebudeme. Proč nás chceš posadit před televizi? Televize je mocenský nástroj Američanů, takhle potírají naši kulturu a naši víru! Slyšel jsem o televizi tolik divných věcí, o ošklivých programech, které otravují duši.“

„Není pravda, co říkáte, ne tak docela. V televizi se vysílá i spousta zajímavých věcí, jako dneska večer. Musíte se na to podívat! Imám to musí vidět! Když jsme proti šáhovi a proti Američanům, musíme se dívat právě proto na jejich televizi. Dnes večer letí Američani na Měsíc. Vy jste nejdůležitější muž ve městě, musíte to vidět. Dám na střechu anténu.“

„To chceš dát anténu na náš dům? Zítra se nám bude posmívat celé město. Všichni budou říkat – viděli jste tu anténu na jejich domě?“

„Udělám to tak, aby si toho nikdo nevšiml.“

Aga Džana Šahbalova žádost překvapila. Chlapec věděl, jaký postoj doma zaujímají, ale přesto dokázal projevit svůj názor. A to byla vlastnost, kterou Aga Džan objevil v Šahbalovi už dříve. Svého synovce pro ni obdivoval.

Aga Džan měl dvě dcery a syna. Syn byl o pět let mladší než Šahbal, ale Aga Džan v Šahbalovi viděl muže, který ho později na bazaru nahradí.

Pokoušel se ho proto začlenit do důležitých záležitostí v domě. Miloval ho jako vlastního syna a vychovával ho tak, aby se později stal jeho nástupcem.

Šahbal chodil ze školy vždycky rovnou za Aga Dža-

nem do práce. Aga Džan mu vyprávěl o událostech na bazaru.

Říkal mu o rozhodnutích, která učinil, a o rozhodnutích, která chce učinit, a ptal se ho na radu.

Teď s ním Šahbal mluvil o televizi a o měsíci. Aga Džan si myslel, že ho na ten nápad přivedl Nosrat, Aga Džanův mladší bratr, který bydlel v Teheránu.

Když se Aga Džan a Šahbal vrátili domů, řekl Aga Džan babičkám: „Budu večeřet s imámem v knihovně, chci si ním promluvit. Ať nás nikdo neruší.“

Vydal se do knihovny. Imám tam seděl na podlaze a četl si knihu. Aga Džan se posadil vedle něj a zeptal se ho, co čte.

„Knihu o Chadídže, Mohamedově manželce, tehdy jí patřily tři tisíce velbloudů nebo taky tři tisíce dodávek, když se to přepočítá na dnešní dobu. Nebývalé bohatství. Teď to chápu. Mohamed byl mladý a chudý. Chadídža byla stará a bohatá. Mohamed potřeboval její velbloudy, její dodávky, aby mohl začít uskutečňovat své poslání,“ řekl s úsměvem imám.

„Takhle si to nemůžeš vykládat,“ podotkl Aga Džan.

„A proč ne? Každá žena chtěla Mohameda za muže, proč by si jinak vybral starou vdovu Chadídžu? Byla skoro o dvacet let starší než on.“

Dovnitř vstoupily babičky a přinesly dva kulaté podnosy. Položily je před ně na podlahu a zmizely.

„Šahbal mi povídal o měsíci,“ spustil Aga Džan při večeři, „myslí si, že bys to měl vidět.“

„Měl bych se podívat na měsíc?“ zeptal se imám.

„Říká, že imám města má mít přehled o událostech v zemi, ve světě. Vadí mu, že nečteš noviny, jenom staré knihy z vlastní knihovny.“

Imám si sejmul brýle, nedbale si je očistil o okraj dlouhé bílé košile a řekl: „Šahbal mi to už říkal.“

„Poslyš, jeho výtky se netýká jen tebe, ale i mě, poslední dobou jsme se věnovali pouze víře. V mešitě se má mluvit taky o jiných věcech. Třeba o mužích, kteří dnes večer vystoupí na Měsíc.“

„Já tomu nevěřím,“ prohlásil imám.

„Myslí si, že to musíš vidět. Chce přinést televizi do knihovny.“

„Zbláznil ses, Aga Džane?“

„Je chytrý a já mu věřím. Ty víš, že je to dobrý chlapec. Zůstane to mezi námi, nebude to trvat dlouho. Potom ten přístroj zase odnese.“

„Ale jestli se dozví ajatolláhové v Kommu, že jsme měli doma televizi, budou...“

„Nikdo to nezjistí. Je to náš dům a naše město, můžeme si sami určovat, co děláme. Ten chlapec má pravdu. Říká, že skoro každý, kdo chodí do mešity, si pořídil televizi. A je taky pravda, že je televize u nás v domě zakázaná, ale neměli bychom se uzavírat v pokojích tohoto domu a zavírat oči před tím, co se děje ve světě.“

Zpoza závěsů v kuchyni babičky viděly, jak Šahbal nese do knihovny potmě krabici.

V knihovně Šahbal pozdravil imáma a Aga Džana. Dál se jim nevěnoval, vybalil malý přístroj a postavil ho na stůl u zdi. Z krabice vytáhl dlouhou šňůru a jeden konec zastrčil zezadu do televize. S druhým koncem odešel ven. Tam vylezl po žebříku na střechu, kam už dříve umístil jednoduchou provizorní anténu. Přišrouboval šňůru k anténě, dobře ji ukryl a vrátil se dolů.

Zamkl dveře do knihovny, před televizi postavil dvě židle a nabídl jim: „Můžete se sem posadit, jestli chcete.“

Když se imám a Aga Džan posadili, zapnul televizi a zhasl světlo.

Trochu ztlumil zvuk a na úvod řekl: „To, co teď uvidíme, se odehrává ve vesmíru. Za chvíli se Apollo 11 přiblíží k Měsíci a pak přistane. Je to výjimečný okamžik. Podívejte, tam je. Ó, můj bože!“

Imám a Aga Džan se naklonili a dívali se na Apollo ve chvíli, kdy se pokoušelo přistát. Nastalo hluboké ticho.

„V knihovně se něco děje,“ řekla Golbanu, „něco důležitého, ani my to nesmíme vědět.“

„Chlapec vylezl po žebříku, šel na střechu, něco tam schoval a pospíchal zpátky. V knihovně zhasli světlo. Co tam potmě dělají?“

„Půjdeme se podívat.“

Potichu se potmě připlížily ke knihovně.

„Podívej se! Ze střechy vede dovnitř šňůra.“

„Šňůra?“

Přikradly se po špičkách k oknu, ale závěsy byly zatažené. Opatrně se protáhly kolem okna ke dveřím. Škvírami prosvítalo záhadné stříbrné světlo.

Přiložily uši ke dveřím.

„Neskutečné,“ uslyšely, jak říká imám.

„Neuvěřitelné,“ uslyšely, jak říká Aga Džan.

Podívaly se klíčovou dírkou dovnitř, ale viděly jen, jak knihovnu zaplavuje zvláštní světlo.

Zklamaně odešly a zmizely ve tmě dvora.